

ความคิดเห็นของผู้รับบริการในแหล่งฝึกปฏิบัติต่อการปฏิบัติงาน ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อาภรณ์ทิพย์ บัวเพ็ชร* ส.ค. วรณิ จันทรสว่าง** วท.ม.

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้รับบริการต่อการฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนและครูของโรงเรียนที่เป็นแหล่งฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกศูนย์ส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสภาพผู้สูงอายุ และพี่เลี้ยงเด็กฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 299 คน โดยเลือกแบบเจาะจงจากนักเรียน ผู้สูงอายุ ครู และพี่เลี้ยงเด็กที่ได้รับการดูแลและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพของนักศึกษา เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (ค่าความเที่ยง=0.93) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์จัดกลุ่มเนื้อหาข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่าผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติงานในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพของนักศึกษาในภาพรวม ($\bar{x} = 4.16$; $SD = 0.47$) และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.25$; $SD = 0.52$) รองลงมาคือความรู้ความสามารถของนักศึกษาในการจัดกิจกรรม ($\bar{x} = 4.14$; $SD = 0.57$) ด้านความเหมาะสมของกิจกรรม ($\bar{x} = 4.12$; $SD = 0.52$) และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมมีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 4.06$; $SD = 0.56$) โดยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้ความรู้ คือ หัวข้อความรู้และรูปแบบกิจกรรมที่ควรมีความหลากหลายและสอดคล้องกับวัยของผู้รับบริการ ตลอดจนการส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ของการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมากขึ้น

คำสำคัญ : ความคิดเห็น การปฏิบัติงานของนักศึกษา รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ

* อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Client's Opinions towards Student Performance in a Practicum in Nursing for Promoting Health Course, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University

Aporntip Buapetch* Dr. P. H. Wannee Chansawang** M.Sc.

Abstract

This descriptive study aimed to explore client's opinions towards student performances in a nursing practicum in of Promoting Health Course. Purposive sampling was adopted to recruit 299 participants of 3 groups: pupils and teachers of selected primary and secondary schools, elderly members of the Health Promotion and Rehabilitation Center for the Elderly, and kindergarten staff of the Division of Childhood Development, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University (PSU.). These participants were involved with health promotion activities conducted by the second-year nursing students in 2008. Data were collected by using a self-administered questionnaire ($r=0.93$), and was analyzed by using content analysis and descriptive statistics including frequency, percentage, mean ($\bar{X}$), and standard deviation (SD).

The results revealed that most of participants scored their opinions towards nursing students' overall ($\bar{X} = 4.16$; $SD = 0.47$) and individual performance of 4 components at a high level. Mean score of nursing student personality was at the highest score ($\bar{X} = 4.25$; $SD = 0.52$), following by knowledge competency of health promotion ($\bar{X} = 4.14$; $SD = 0.57$) and applicability of activities ($\bar{X} = 4.12$; $SD = 0.52$). In the other hand, mean score of participation in health promotion activities was the lowest ($\bar{X} = 4.06$; $SD = 0.56$). Recommendation included that nursing students should coordinate their knowledge and activities in a variety of health promotion contents and activities which appropriate for all age-groups. Additionally, students should motivate stakeholders to participate in both informal and formal activities in the overall nursing practicum.

Keywords: Client's opinions, Student performance, Practicum in Nursing for Promoting Health course

---

* Instructor, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University

** Associate Professor, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาวิชาชีพพยาบาลประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งต้องสัมพันธ์สอดคล้องกัน ภาคทฤษฎีมุ่งให้ความรู้ด้านเนื้อหาวิชาการเป็นหลัก ส่วนภาคปฏิบัติเป็นการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้นำความรู้ภาคทฤษฎีไปฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง เพื่อให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนควบคู่ไปกับการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาพยาบาล ระบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 3 ประการ คือ ตัวป้อน กระบวนการดำเนินการเรียนการสอน และผลผลิต ส่วนข้อมูลย้อนกลับเป็นข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้ผู้สอนนำไปปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามต้องการ¹ ดังนั้นบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในวิชาชีพสาขาพยาบาลจึงประกอบด้วยนักศึกษา อาจารย์ผู้สอน และผู้รับบริการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ

การจัดการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้จัดให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากสิ่งที่นำไปหาแยก และจากการพยาบาลแก่บุคคลที่มีภาวะสุขภาพดีจนกระทั่งถึงภาวะวิกฤตและการพยาบาลในชุมชนแก่บุคคล ครอบครัว กลุ่มคน และชุมชนทั้งที่มีภาวะสุขภาพดีและมีปัญหาทางสุขภาพ² วิชาชีพปฏิบัติการพยาบาลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพเป็นรายวิชาในชั้นปีที่ 2 ที่มีการจัดให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติให้การพยาบาล แก่ผู้รับบริการที่มีภาวะสุขภาพดีทั้งในวัยเด็ก วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ และวัยสูงอายุ โดยในปีการศึกษา 2551 ได้จัดให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานที่ฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย และศูนย์ส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสภาพ

ผู้สูงอายุของคณะพยาบาลศาสตร์ และโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา กิจกรรมในรายวิชากำหนดให้นักศึกษาใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติ การพยาบาลและจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ แก่ผู้รับบริการทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม การวัดและประเมินผลของรายวิชาได้ให้นักศึกษาประเมินรายวิชาและประเมินการสอนของอาจารย์ โดยให้อาจารย์ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาตามแบบประเมินที่กำหนดให้ อย่างไรก็ตามการประเมินผลดังกล่าวยังขาดข้อมูลย้อนกลับในส่วนที่เป็นการประเมินผลจากผู้รับบริการ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้รับบริการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาในแหล่งฝึกปฏิบัติที่มีต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพดังกล่าว เนื่องจากเป็นข้อมูลที่สำคัญและมีประโยชน์ ต่อการจัดการเรียนการสอนของรายวิชา ซึ่งผลจากการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการรายวิชา และความต้องการของผู้รับบริการ ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและมีประโยชน์ให้แก่ผู้รับบริการอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาความคิดเห็นของผู้รับบริการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาในแหล่งฝึกปฏิบัติต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาล เพื่อสร้างเสริม สุขภาพ

2. ศึกษาข้อเสนอแนะของผู้รับบริการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาในแหล่งฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาล เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงพรรณนาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับการเข้าฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาใน 4 แหล่งฝึก คือ พี่เลี้ยงเด็กของฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย และสมาชิกของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสภาพผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นักเรียน และครูที่รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนของ 2 โรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 2 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน ได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่างโดยนำจำนวนประชากรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางกำหนดขนาดตัวอย่างสำเร็จรูป³ และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรในแต่ละพื้นที่ของแหล่งฝึกปฏิบัติงาน ยกเว้นพี่เลี้ยงเด็กของฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีน้อยจึงเก็บข้อมูลทั้งหมด วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้แบบเจาะจง คือเลือกพี่เลี้ยงและครูที่ใดมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพของนักศึกษา ส่วนนักเรียนและสมาชิกผู้สูงอายุใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากผู้รับบริการที่ได้รับการดูแล และจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ จากนักศึกษาทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักเรียนจาก 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 64 คน และนักเรียนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 155 คน

กลุ่มที่ 2 ครูจากโรงเรียน 2 โรง คือ โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 11 คน และครูจากโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 20 คน

กลุ่มที่ 3 สมาชิกศูนย์ส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสภาพผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 80 คน

กลุ่มที่ 4 พี่เลี้ยงเด็ก ฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน 6 ข้อ 2) แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงาน ของนักศึกษาพยาบาลใน 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม จำนวน 5 ข้อ ความเหมาะสมของกิจกรรม จำนวน 7 ข้อ ความรู้ความสามารถของนักศึกษาในการจัดกิจกรรม จำนวน 6 ข้อ และบุคลิกภาพของนักศึกษา จำนวน 10 ข้อ รวมจำนวน 28 ข้อ คำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (คะแนน 1-5) คือ เห็นด้วยน้อยที่สุด เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยมาก และเห็นด้วยมากที่สุด โดยแบ่งระดับความคิดเห็น ในภาพรวมและรายด้านออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00-2.32	คะแนน
หมายถึง	เห็นด้วยน้อย	
คะแนนเฉลี่ย	2.33-3.66	คะแนน
หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง	
คะแนนเฉลี่ย	3.67-5.00	คะแนน
หมายถึง	เห็นด้วยมาก	

และ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล จำนวน 1 ข้อ เป็นคำถามปลายเปิดแบบสอบถาม ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และหาค่าความเที่ยงด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่า $r=0.93$

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากโครงการวิจัยผ่านการรับรองจากคณะกรรมการประเมินงานวิจัยด้านจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และส่งหนังสือถึงหัวหน้า/ผู้บังคับบัญชาของแต่ละแหล่งศึกษาเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้รับอนุญาตผู้วิจัยได้ติดต่อบริษัทตัวแทนของแหล่งฝึกเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยการฝึกสหวิชาชีพกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 299 ชุด คิดเป็นร้อยละ 85.4 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นวิเคราะห์ โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อเสนอแนะทำการวิเคราะห์โดยการจัดกลุ่มของเนื้อหาที่สำคัญ ตามประเด็นที่สอดคล้องกัน (Content categorization)

ผลการศึกษา

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง 1) กลุ่มตัวอย่างนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.0) มีอายุเฉลี่ย 14.02 ปี ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 94.7) และนับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 93.4) 2) กลุ่มตัวอย่างครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 92.3) และมีสถานภาพสมรสคู่

(ร้อยละ 76.9) มีอายุเฉลี่ย 49.31 ปี ทุกคนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีและนับถือศาสนาพุทธ 3) กลุ่มตัวอย่างสมาชิกศูนย์ส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสภาพผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 83.7) มีสถานภาพสมรสคู่มากที่สุด (ร้อยละ 57.1) มีอายุเฉลี่ย 69.7 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 40.8) ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ และ 4) กลุ่มตัวอย่างพี่เลี้ยงเด็ก ฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นเพศหญิงทั้งหมดมีอายุเฉลี่ย 38.7 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 60) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี ในจำนวนเท่ากันทุกคนนับถือศาสนาพุทธ

ความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพในภาพรวม และรายด้าน 4 ด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ประกอบด้วยด้านบุคลิกภาพมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.25$, $SD=0.52$) รองลงมาคือด้านความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรม ($\bar{X}=4.14$, $SD=0.57$) และด้านความเหมาะสมของกิจกรรม ($\bar{X}=4.12$, $SD=0.52$) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.06$, $SD=0.56$) ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นความคิดเห็นของผู้รับบริการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาจำแนกรายด้านและโดยรวม

ความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	4.06	0.56	เห็นด้วยมาก
ความเหมาะสมของกิจกรรม	4.12	0.52	เห็นด้วยมาก
ความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรม	4.14	0.57	เห็นด้วยมาก
บุคลิกภาพของนักศึกษา	4.25	0.52	เห็นด้วยมาก
โดยรวม	4.16	0.47	เห็นด้วยมาก

สำหรับความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติงานของ นักศึกษาในด้านต่างๆ เป็นรายข้อพบว่า

1. ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ แหล่งฝึกปฏิบัติ

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการ กำหนด และเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าคะแนนเฉลี่ย มากที่สุด ($\bar{X} = 4.13$; $SD = 0.77$) และข้อการแจ้งผล การดำเนินงาน และรับฟังข้อเสนอแนะมีค่า คะแนนเฉลี่ย น้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.91$; $SD = 0.82$) ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นความคิดเห็นของผู้รับบริการหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจำแนกรายข้อ

ความคิดเห็นต่อการฝึกการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
การรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และคำแนะนำในการจัดกิจกรรม	4.02	.76	เห็นด้วยมาก
การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ในการจัดกิจกรรมด้านสุขภาพ	4.13	.77	เห็นด้วยมาก
การเปิดโอกาสให้กำหนดและเข้าร่วม กิจกรรมด้านสุขภาพ	4.11	.77	เห็นด้วยมาก
การแจ้งผลการดำเนินงานและรับฟัง ข้อเสนอแนะ	3.91	.82	เห็นด้วยมาก
การให้ความร่วมมือของนักศึกษาและ ร่วมทำกิจกรรมที่ขอความร่วมมือ	4.11	.77	เห็นด้วยมาก

2. ด้านความเหมาะสมของกิจกรรม

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อช่วยให้มีความรู้ในการสร้างเสริมสุขภาพ มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$; $SD = 0.74$) และข้อกิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.96$; $SD = 0.80$) ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นความคิดเห็นของผู้รับบริการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาด้านความเหมาะสมของกิจกรรมจำแนกรายข้อ

ความคิดเห็นต่อการฝึกการปฏิบัติงานด้านความเหมาะสมของกิจกรรม	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการ	3.96	.80	เห็นด้วยมาก
ช่วยให้มีความรู้ในการสร้างเสริมสุขภาพ	4.28	.74	เห็นด้วยมาก
ช่วยพัฒนาทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ	4.25	.70	เห็นด้วยมาก
เนื้อหาในกิจกรรมน่าสนใจ	4.08	.68	เห็นด้วยมาก
กิจกรรมให้ทั้งความรู้และความสนุกสนาน	4.13	.77	เห็นด้วยมาก
รูปแบบกิจกรรมเหมาะสมกับวัย	4.15	.78	เห็นด้วยมาก
การจัดกิจกรรมใช้เวลาเหมาะสม	3.99	.76	เห็นด้วยมาก

3. ด้านความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรม

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ โดยข้อการให้คำแนะนำที่มีประโยชน์มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.13$; $SD = 0.77$) และข้อการตอบข้อซักถามข้อสงสัยได้ชัดเจนมีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.91$; $SD = 0.82$) ดังตาราง 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นความคิดเห็นของผู้รับบริการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาด้านความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมจำแนกรายข้อ

ความคิดเห็นต่อการฝึกการปฏิบัติงานด้านความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรม	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
การให้ข้อมูล/ชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการดูแลสุขภาพ	4.18	.78	เห็นด้วยมาก

ความคิดเห็นต่อการฝึกการปฏิบัติงาน ด้านความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรม	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
การตอบข้อซักถาม/ข้อสงสัยได้ชัดเจน	3.98	.81	เห็นด้วยมาก
การให้คำแนะนำที่เข้าใจง่าย	4.08	.73	เห็นด้วยมาก
การให้คำแนะนำที่มีประโยชน์	4.22	.76	เห็นด้วยมาก
การให้คำแนะนำที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.18	.79	เห็นด้วยมาก
การช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพ	4.19	.76	เห็นด้วยมาก

4. ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ โดยข้อนักศึกษามีความเป็นมิตรยิ้มแย้มแจ่มใส และข้อนักศึกษามีความเต็มใจในการปฏิบัติงานมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันและมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$; $SD = 0.74$) ส่วนข้อการตรงต่อเวลาและข้อการให้ความสนใจผู้รับบริการโดยเท่าเทียมกันมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันและน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.14$; $SD = 0.72$; $\bar{X} = 4.14$; $SD = 0.78$ ตามลำดับ) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นความคิดเห็นของผู้รับบริการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาด้านบุคลิกภาพจำแนกรายข้อ

ความคิดเห็นต่อการฝึกการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
ความเป็นมิตรยิ้มแย้มแจ่มใส	4.32	.74	เห็นด้วยมาก
การพูดจาสุภาพอ่อนโยน	4.26	.78	เห็นด้วยมาก
การมีกิริยามารยาทเหมาะสม	4.27	.71	เห็นด้วยมาก
ความสนิทสนมเป็นกันเอง	4.27	.70	เห็นด้วยมาก
ความเต็มใจในการปฏิบัติงาน	4.32	.74	เห็นด้วยมาก
ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน	4.30	.70	เห็นด้วยมาก
การใส่ใจ/รับฟังข้อมูลเรื่องราวต่างๆ	4.20	.72	เห็นด้วยมาก
การตรงต่อเวลา	4.14	.72	เห็นด้วยมาก
การให้ความสนใจผู้รับบริการ โดยเท่าเทียมกัน	4.14	.78	เห็นด้วยมาก
การเป็นแบบอย่างที่ดีในการดูแลสุขภาพ	4.28	.72	เห็นด้วยมาก

ข้อเสนอแนะต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาล เพื่อสร้างเสริมสุขภาพแยกตามแหล่งฝึกปฏิบัติ ดังนี้

1. ฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมของนักศึกษา คือ นักศึกษาควรดูแลเด็กครบทุกกลุ่มวัย มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่พี่เลี้ยงเด็ก และผู้ปกครอง เกี่ยวกับโภชนาการในเด็ก การให้อาหารในเด็ก และโรคติดต่อต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเด็ก และจัดกิจกรรมการเล่นที่หลากหลายมากกว่าเดิม โดยเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานดึงดูดความสนใจเด็ก ๆ มากกว่านี้ รวมทั้งมีสื่อต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมให้เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ตลอดจนการให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้วย

2. ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพและฟื้นฟูสภาพผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มีข้อเสนอแนะด้านเวลาและกิจกรรมของนักศึกษา คือ ให้เพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรม และกำหนดเวลาจัดกิจกรรมที่แน่นอน สำหรับกิจกรรมที่จัดควรเป็นการละเล่นหรือเกมส์ ที่ช่วยฝึกสมองและสร้างความสนุกสนาน กิจกรรมโยคะ กิจกรรมดนตรีพัฒนาธรรมไทย กิจกรรมให้ความรู้ด้านสุขภาพในเรื่องการป้องกันและรักษาโรคที่พบบ่อย พฤติกรรมการดำรงชีวิตที่เหมาะสม และการดูแลสุขภาพจิต

3. โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

มีข้อเสนอแนะด้านเวลา กิจกรรม และการปฏิบัติตัวของนักศึกษา คือ มีความต้องการให้นักศึกษาเข้ามาฝึกปฏิบัติงานอีก และควรแจ้ง

กำหนดเวลา ที่แน่นอนในการพูดคุยหรือซักถาม ข้อมูลจากนักเรียน โดยจัดกิจกรรมให้ความรู้ การตรวจสุขภาพนักเรียน และมีการวางตัวในการพูดคุยกับนักเรียนอย่างเหมาะสม

4. โรงเรียนมัธยมศึกษา

มีข้อเสนอแนะด้านเวลา กิจกรรม และการปฏิบัติตัวของนักศึกษา คือ มีความต้องการให้นักศึกษาเข้ามาฝึกปฏิบัติงานอีก ควรมีเวลาในการฝึกปฏิบัติงานมากขึ้น และจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ขอควรระวังเกี่ยวกับการบาดเจ็บ และการปฐมพยาบาล ทั้งนี้การจัดกิจกรรมควรเป็นรูปแบบของการเล่นเกมส์ การแสดงละครเรื่องสั้นหน้าแถวเคารพธงชาติในตอนเช้า และการสาธิตวิธีปฏิบัติแก่นักเรียนทุกระดับชั้น โดยนักศึกษาต้องให้ความสนใจนักเรียนเท่าเทียมกันและรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนมากขึ้น

จากผลการศึกษาจะเห็นว่านักเรียนและสมาชิกผู้สูงอายุได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อผู้รับบริการโดยตรง เช่น การเลือกรูปแบบของกิจกรรม หัวข้อและสื่อที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม การรับฟังความคิดเห็น และการเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม ซึ่งเป็นประเด็นที่แตกต่างจากการให้ข้อเสนอแนะของครูและพี่เลี้ยงเด็กที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความรับผิดชอบ และการปฏิบัติตัวของนักศึกษา ขณะฝึกปฏิบัติงาน เช่น การกำหนดและระบุเวลาที่ชัดเจนของการจัดกิจกรรม ความตรงต่อเวลา ความมีวินัยและกิริยามารยาทของนักศึกษา และประสบการณ์ที่นักศึกษาควรเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติงาน

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพในภาพรวมและรายคนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษามีความพร้อม ในการขึ้นฝึกปฏิบัติงานในรายวิชาดังกล่าวทั้งด้านความรู้ แนวทางการเตรียมตัว และการฝึกปฏิบัติงาน และการประเมินผลในการฝึกปฏิบัติงานจากการปฐมนิเทศ เนื่องจากนักศึกษาได้เรียนภาคทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติงานจริง ซึ่งเป็นไปตามหลักการจัดเนื้อหาวิชาที่นักศึกษา จะต้องมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต้องเรียนก่อน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาจนแล้วจึงนำไปประยุกต์ใช้จริงกับผู้รับบริการในการฝึกภาคปฏิบัติ⁴ ประกอบกับนักศึกษาได้มีการทบทวนความรู้ร่วมกับอาจารย์ผู้สอน/อาจารย์ผู้นิเทศภาคปฏิบัติก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติงานในแต่ละวันรวมกับการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลาในระหว่างการฝึกปฏิบัติงาน จึงทำให้นักศึกษามีความพร้อม ความมั่นใจ และสามารถนำความรู้ที่มีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ตรงหรือสอดคล้องกับวัยและความต้องการด้านสุขภาพของผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านบุคลิกภาพของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ และเป็นรายคนที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด โดยข้อที่ระบุว่า นักศึกษามีความเป็นมิตรยิ้มแย้มแจ่มใส และขอให้นักศึกษามี ความเต็มใจในการปฏิบัติงานมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันและมากที่สุด เนื่องจากสัมพันธ์ภาพ เป็นเรื่องสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันจากการติดต่อและเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ดังนั้นพฤติกรรมที่แสดงออกจึงต้องมีความเหมาะสมคือ สุภาพ ให้เกียรติ ยอมรับนับถือ และเข้าใจผู้อื่น⁵

ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของวิชาชีพการพยาบาลซึ่งเป็นวิชาชีพที่ต้องมีการติดต่อและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นผู้รับบริการหรือญาติ ตลอดจนบุคลากรในทีมสุขภาพอื่นๆ ดังนั้นสัมพันธ์ภาพจึงเป็นขั้นตอนสำคัญหนึ่งของการปฏิบัติกรพยาบาล⁶ ทั้งนี้การแสดงออกด้วยท่าทีและหน้าตาที่สดชื่นแจ่มใสมีรอยยิ้ม และแสดงความตั้งใจรับฟังจะช่วยเสริมสร้างให้ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันดียิ่งขึ้น⁷ ทั้งนี้แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาในรายวิชาฯ ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ว่าให้มีการประเมินเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพกับผู้รับบริการ ครอบครัว และผู้ที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติตนขณะปฏิบัติงาน รวมถึงความรับผิดชอบ ความปลอดภัย การมีจริยธรรม และการเคารพสิทธิมนุษยชน ซึ่งนักศึกษาจะต้องผ่านการประเมิน ในระดับดีจึงจะได้รับการประเมินผลของรายวิชาจึงส่งผลให้คะแนนรายคนและข้อที่ระบุว่าขอให้นักศึกษามีความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใสและขอให้นักศึกษามีความเต็มใจ ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่ระบุว่าเรื่องตรงต่อเวลาและขอการให้ความสนใจผู้รับบริการ โดยเท่าเทียมกันมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่เท่ากันและน้อยที่สุดนั้น อาจเป็นเพราะนักศึกษายังมีประสบการณ์น้อยในการปฏิบัติงาน ทำให้บางครั้งไม่สามารถควบคุมสถานการณ์หรือดำเนินการ การจัดกิจกรรมกลุ่มให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ได้ เช่น การควบคุมเวลาได้ไม่ดี และใช้เวลามากกว่าที่กำหนดไว้ จนกระทบต่อกำหนดเวลาของกิจกรรมอื่น กลุ่มตัวอย่างจึงให้คะแนนขอการตรงต่อเวลาน้อยที่สุด นอกจากนี้ข้อจำกัดด้านเวลาการฝึกปฏิบัติงานและความต้องการของรายวิชาที่กำหนดให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพรายบุคคลเพียงรายเดียว ทำให้นักศึกษามีเวลาจำกัดในการพูดคุยกับผู้รับบริการที่เลือกเป็นกรณีศึกษา และไม่ได้

ให้การดูแลผู้รับบริการรายอื่นที่ไม่ได้เลือกเป็นกรณีศึกษาอย่างใกล้ชิด ก็อาจส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนขอการให้ความสนใจผู้รับบริการ โดยเท่าเทียมกันน้อยที่สุด ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยที่พบว่าบุคลิกภาพของ นักศึกษาพยาบาลเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้การพยาบาล⁷ และงานวิจัยที่สนับสนุนว่าบริการพยาบาลที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ ประกอบกับความอ่อนโยน ความจริงใจในการให้บริการ และการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน จะทำให้เกิดความชื่นชมในความสามารถของพยาบาลและจะก่อให้เกิดความเชื่อถือว่าไว้วางใจ มีทัศนคติที่ดี ศรัทธา และมีความพึงพอใจในบริการสูงขึ้น⁸

ด้านความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อและเป็นรายด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากเป็นอันดับสอง โดยข้อที่ระบุว่าการให้คำแนะนำที่มีประโยชน์มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนได้มีการจัดลำดับเนื้อหาจากพื้นฐานเบื้องต้นไปสู่เนื้อหาที่ซับซ้อนและมีความรู้พื้นฐานก่อนในภาคทฤษฎี และมีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงในภาคปฏิบัติต่อไป⁴ ประกอบกับในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัตินั้น ได้กำหนดให้นักศึกษาส่งแผนการพยาบาลและเข้าร่วมประชุมปรึกษากับอาจารย์ผู้สอน/อาจารย์ผู้นิเทศภาคปฏิบัติก่อน และหลังการฝึกปฏิบัติงานทุกครั้งทุกวัน จึงทำให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และได้้นำข้อเสนอแนะที่ได้รับไปปรับปรุงแก้ไข การวางแผนให้การพยาบาลและกิจกรรมการพยาบาล ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จึงอาจทำให้กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นว่านักศึกษามีความรู้ความสามารถในการให้คำแนะนำเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ ที่มีประโยชน์และให้คะแนน

ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามการปฏิบัติงานของวิชาชีพพยาบาล ที่ระบุว่าการติดต่อสื่อสาร และเผยแพร่ความรู้เชิงทฤษฎี และความรู้จากการปฏิบัติสู่สาธารณชนเป็นพฤติกรรมหนึ่งของพฤติกรรมเชิงวิชาชีพ⁶ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติงานในรายวิชานี้คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์น้อยในเชิงวิชาชีพการพยาบาลและการดูแลผู้เจ็บป่วยหรือมีปัญหาทางสุขภาพ จึงทำให้มีข้อจำกัดด้านศักยภาพในการปฏิบัติงานเมื่อผู้รับบริการมีปัญหาสุขภาพที่ซับซ้อนขึ้น จึงอาจส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนขอการตอบข้อซักถาม/ข้อสงสัยเกี่ยวกับสุขภาพได้ชัดเจนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ด้านความเหมาะสมของกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมากทุกข้อ และเป็นรายด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากเป็นอันดับสาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป้าหมายและความต้องการของรายวิชาได้กำหนดให้นักศึกษาประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีในการสร้างเสริมสุขภาพบุคคล ครอบครัว และชุมชน ซึ่งนักศึกษาได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีขั้นตอน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Trans-theoretical Model) และแบบจำลองการวางแผนส่งเสริมสุขภาพ (PRECEDE – PROCEED Model) ที่เรียนในภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับกลวิธีของการดำเนินงานเพื่อการส่งเสริมสุขภาพคือการให้ความรู้เพื่อสร้างความตระหนัก ถึงความสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพ รวมทั้งการฝึกทักษะการสร้างเสริมสุขภาพ เฉพาะเรื่อง⁹ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนขอกิจกรรม ช่วยให้มีความรู้ในการสร้างเสริมสุขภาพอยู่ในระดับมากที่สุด อย่างไรก็ตามรายวิชานี้มุ่งเน้นให้นักศึกษา ได้ฝึกปฏิบัติงานโดยจัดกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพเป็นรายกลุ่ม โดยใช้กระบวนการพยาบาลศึกษาปัญหาและความ

ต้องการของผู้รับบริการส่วนใหญ่เพื่อนำมาวางแผนและให้การพยาบาล ดังนั้นจึงอาจมีผู้รับบริการอีกส่วนหนึ่งที่มีความสนใจของบุคคล ที่แตกต่างกันออกไป และกิจกรรมที่นักศึกษาจัดให้ยังไม่ครอบคลุมตามความต้องการ จึงเป็นไปได้ว่าทำให้กลุ่มตัวอย่างให้คะแนน ขอบกิจกรรม สอดคล้องกับความต้องการในระดับน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเวลา และการจัดกิจกรรมของนักศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของแหล่งฝึกปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับมาก ทุกข้อและเป็นรายด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยข้อที่ระบุว่าการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการมีส่วนร่วมนำไปสู่การพิจารณา ตัดสินใจอย่างมีคุณค่า และชอบธรรม โดยจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมนั้นเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและยินยอมปฏิบัติตาม รวมถึงการตกลงยอมรับผลที่จะเกิดขึ้นอย่างเต็มใจ และสบายใจ¹⁰ ซึ่งความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการในการวางแผนการพยาบาลได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา ส่งผลให้นักศึกษาให้ผู้รับบริการ เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดในการจัดกิจกรรม จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างให้คะแนน ขอบการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมในระดับมากที่สุด อย่างไรก็ตามข้อจำกัดด้านระยะเวลาของการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติงานในแต่ละแหล่งฝึกเพียง 4 วัน ทำให้นักศึกษาไม่สามารถให้แหล่งฝึกเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมได้ ประกอบกับภาระกิจประจำ ของแหล่งฝึกบางแห่งก็มีปริมาณมาก ทำให้ไม่สามารถนัดหมาย

เพื่อนำเสนอข้อมูลและวางแผนดำเนินงานร่วมกันได้ จึงอาจส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนข้อ การแจ้งผลการดำเนินงาน และรับฟังข้อเสนอแนะในระดับน้อยที่สุด ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา ที่พบว่าเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขที่รับนิเทศ นักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติใน รายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ฝึกปฏิบัติงานของ นักศึกษาพยาบาลด้วย¹¹

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้พบว่าคะแนนด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อยที่สุด โดยเฉพาะการให้แหล่งฝึกปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการแจ้งผลการดำเนินงาน ของนักศึกษาและการร่วมรับฟังข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบของการจัดกิจกรรมคือกิจกรรมการให้ความรู้ควรมีหัวข้อและเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ที่มีความหลากหลาย และสอดคล้องกับวัยและความสนใจของผู้รับบริการ ดังนั้นอาจารย์ผู้สอน ควรชี้แนะให้นักศึกษาหาวิธีการหรือรูปแบบการปฏิบัติงานที่ผู้รับบริการสามารถ เข้ามามีส่วนร่วมได้มากที่สุดในทุกขั้นตอนตั้งแต่การประเมินวางแผนการปฏิบัติ และการประเมินผล ซึ่งอาจเป็นรูปแบบที่เป็นทางการ (เช่น การเชิญประชุมปรึกษา เป็นต้น) หรือไม่เป็นทางการ (เช่น การส่งเอกสารเพื่อขอความคิดเห็นและเสนอแนะ เป็นต้น) ทั้งนี้ นักศึกษาควรมีการรายงานผลการปฏิบัติงานแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกครั้งโดย ผ่านการสื่อสาร ในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยเปิดโอกาสให้มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ ขอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะด้วย รวมทั้งการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมการให้ความรู้ที่เหมาะสม น่าสนใจ และสอดคล้องความต้องการในการดูแล สุขภาพของผู้รับบริการแต่ละช่วงวัย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ได้รับความกรุณาในการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินกองทุนวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา ยูนิพันธุ์. การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2546). สงขลา: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2546.
- สุทธนู ศรีไสย์. สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548:132-133.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ อลิอัน เพรส, 2539.
- สุรพล พยอมแย้ม. จิตวิทยาสัมพันธ์ภาพ. กาญจนบุรี: สหภาพพัฒนาการพิมพ์, 2548.
- สมจิต หนูเจริญกุล. การพยาบาล: ศาสตร์ของการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: หจก. วี. เจ. พรินติ้ง, 2543.
- มานิกา พระแทน. การศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผล ต่อการให้การพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาจิตวิทยา การแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543.
- จุฑามาศ ผุนลาวงษ์, กนกพร หมุ่พยัคฆ์, ดวงใจ รัตนธัญญา และวชิรา กลีโกศล. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดนครสวรรค์. วารสารพยาบาลศาสตร์, 2552; 27(2): 92-102.
- Green, L. & Krueter, M. **Health promotion planning: An education approach** (3rd ed.). Toronto: Mayfield Publishing Company, 1999.
- วันชัย วัฒนศัพท์. การมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาองค์กร. เข้าถึงทางเว็บไซต์ เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2553, จาก <http://suthep.cru.in.th/mgmt37.doc>, 2546.
- สุทิศา สงวนตัจ. ความคิดเห็นในการรับนักศึกษาพยาบาล ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โรงพยาบาลชุมชนและสถานีอนามัยจังหวัดชัยนาท. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2537.